

Ulkoilun ja luonnon virkistyskäytön tietolähteet

Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi

Aluetietofoorumi 25.3.2021

Marjo Neuvonen, tutkija, Luonnonvarakeskus,
marjo.neuvonen@luke.fi

Erilaista ulkoilutietoa

**Kansallispuistoissa ennätysvilkas vuosi –
koronapandemia vahvisti pitkään jatkunutta trendiä
retkeilyn suosiosta** Metsähallitus 26.1.2021

**Matkapuhelindata kertoo, miten luonnossa liikkumisen
suosio on räjähtänyt Helsingin seudulla – Kartat
näyttävät suosituimmat retkeilyalueet**

Ihmisten määrä oli esimerkiksi äitienpäivänä moninkertainen verrattuna edelliseen vuoteen Uutelassa, Mustavuoressa ja Roihuvuoren Kirsikkapuistossa. HS, 16.5.2020

**Kaikkien aikojen hiihtorynnäkkö –
kaupoissa jonoja ovelle, välineet
loppuvat kesken: "Ei tällaista myyntiä
ole ollut sitten 70-luvun"** Iltalehti, 16.1.2021

Google Trends. 'Retkeily'

LVVI-tutkimus

– seurantatietoa ulkoilusta 2000, 2010 ja 2020

- Tekee näkyväksi virkistyskäytön ja luontomatkailun merkityksen kasvua.
- Kuvaa trendejä ja muutosta: millaisia ulkoilupalveluita tarvitaan?
- Luonnonvarojen kestävä käyttö ja kestävyysindikaattorit: Alueiden riittävyys, lisääntyneen käytön vaikutukset
- Luonnossa oleskelun terveyshyödyt ja vaikutusmekanismit: kenelle ja miten

Kuva: Erkki Oksanen, Luke

Ulkoilututkimus

eli luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi (LVVI)

- Väestötason tietoa suomalaisten ulkoilun harrastamisesta (lähes 90 eri ulkoiluharrastusta), lähivirkistyksestä ja kotimaan luontomatkailun kysynnästä.
- Vertailukelpoiset eri ajankohtien tiedonkeruut tuottavat tietoa ulkoilun muutoksista: 2019–2021, 2009–2010 ja 1998–2000.
- Uudet päivitettyt Ulkoilutilastot vuoden 2021 lopussa: luke.fi Tilastot ja ulkoilu

Tutkimuksen toteutus

- Tiedonkeruu yhteistyössä Luke ja Tilastokeskus
- Satunnaisotos 15-80-vuotiaat suomalaiset
- Tiedonkeruun ajankohta: joulukuu 2019-kesäkuu 2021.
- Valmiin aineiston koko: 8500-9000 vastausta. Vastausaktiivisuus 33-40%.
- Kyselyä toteutetaan suomeksi ja ruotsiksi.
- Tiedonkeruut eri vuodenaikoina parantavat aineiston laatua
- Tutkimusrahoitus: MMM, YM, OKM, Luke

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Seurantatietoa ulkoilusta

Suomalaisten ulkoiluharrastukset ja ulkoilukerrat

% osallistuu väestöstä, % osallistuu eri ulkoiluharrastuksiin, harrastuskerrat

Suomalaisten lähivirkistys

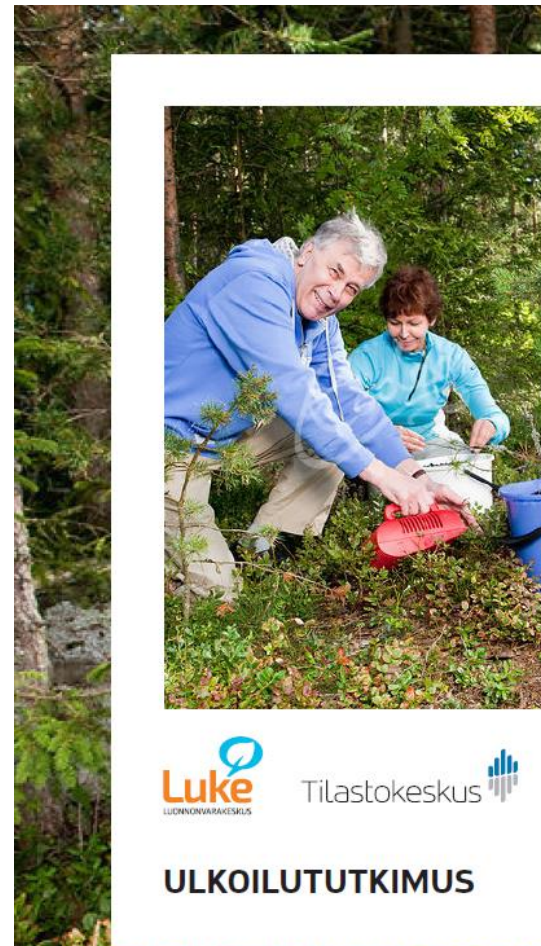
Ulkoilukerran kesto, pääharrastus, etäisyys kohteelle, kohdistuminen erityyppisille alueille

Suomalaisten luontomatkat

Ulkoiluharrastukset, kohteet, matkapäivät, matkat,

Ulkoilun motiivit

Ulkoilun voimavarat: taidot, ulkoiluvälineet, ulkoilun esteet

LVVI tutkimusteemoja 2000 ja 2010

Terveys- ja hyvinvointihyödyt (Korpela ym. 2014, Pasanen ym. Pietilä ym. 2015)

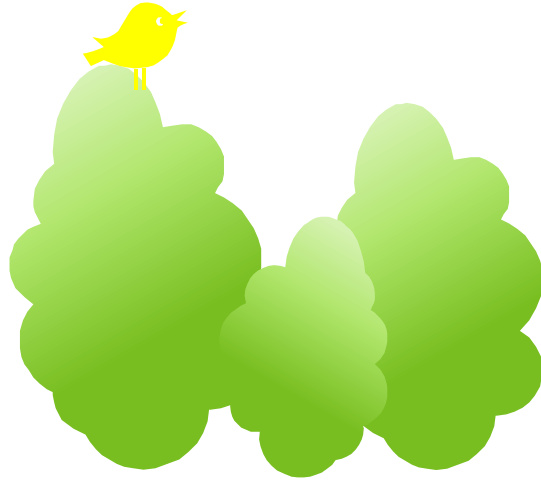
Virkistyshyödyn taloudellinen arvo: (Huhtala & Pouta 2008, Vesterinen ym. 2010, Lankia ym. 2015) **maksuhalukkuus virkistyspalvelut** (esim. Huhtala & Pouta 2008; Lankia ym. 2014); **ekosysteemitilinpito** (Lankia ym. 2020; Lankia ym. 2021)

Ympäristömuutosten vaikutukset ulkoiluun:

ulkoilijoiden sopeutuminen ilmastonmuutokseen (Neuvonen ym. 2015) ja ympäristömuutokseen (Lankia ym. 2017)

Esimerkkejä ulkoilutiedosta

Esimerkkejä ulkoilutiedosta I

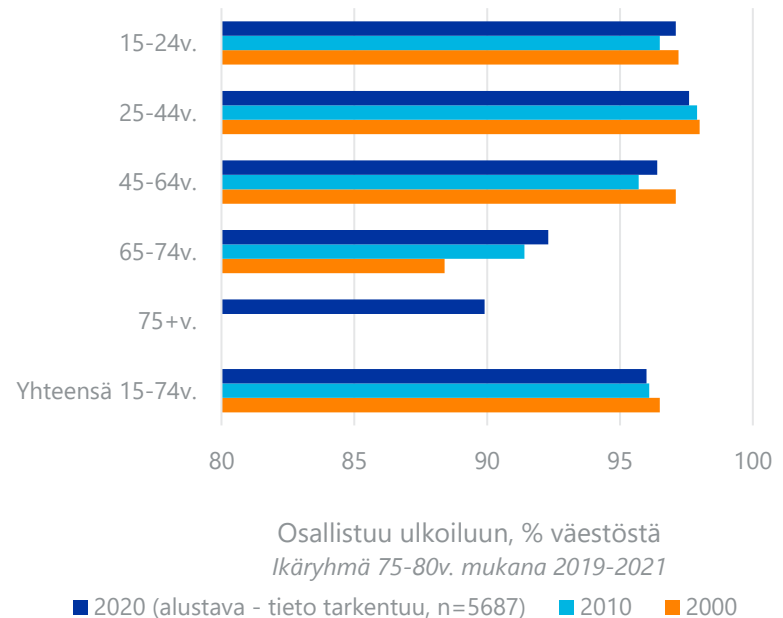
Ulkoilun harrastaminen

Suomalaisesta aikuisväestöstä 96% harrastaa ulkoilua vuoden aikana.

Eniten ulkoiluun osallistuvia alle 45-vuotiaissa. Yhä useampi yli 64-vuotias ulkoillut vuoden aikana.

Suosittuja ulkoiluharrastuksia ovat mm. kävely, uinti, pyöräily, marjastus, kalastus, maastohiihto, veneily, luonnon tarkkailu ja luonnossa oleskelu

Ulkoillut vuoden aikana

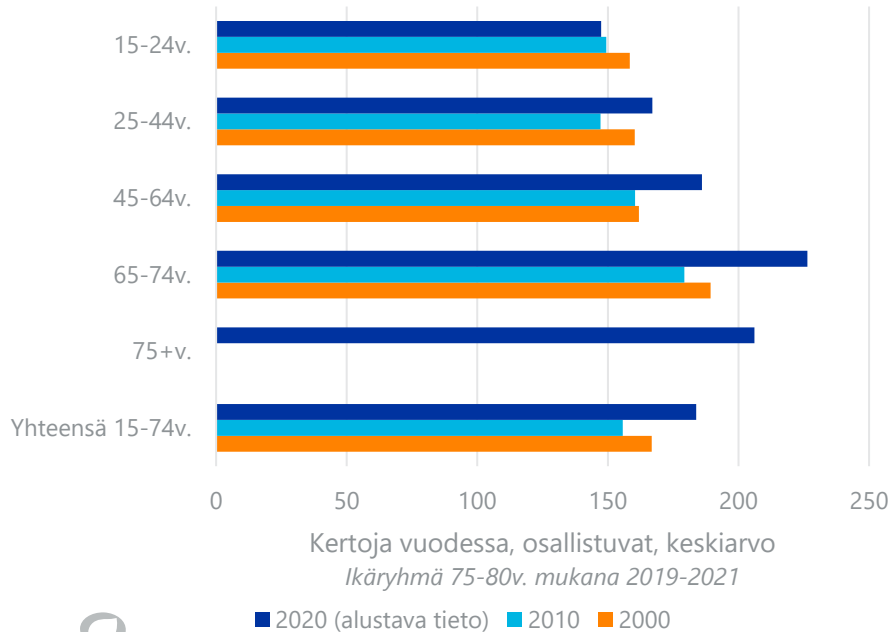

Esimerkkejä ulkoilutiedosta II

Lähivirkistyskerrat

Lähivirkistyskertojen määrässä on kasvua - koronapandemia lisäsi lähivirkistyskertoja keväällä.

Sytä lähteä lähiluontoon: fyysisen kunnan ylläpitäminen, rentoutuminen ja palautuminen, luonnon rauha ja hiljaisuus.

Kuva: Erkki Oksanen, Luke (yläkuva), Marjo Neuvonen, Luke (alakuva)

Esimerkkejä muutoksista

Ikäryhmässä 65+: ulkoiluun osallistuvien osuus kasvanut 20 vuodessa.

Suosio kasvussa (% osallistuu väestöstä):

- Patikointi ja retkeily (erityisesti päiväretket 35%)
- Maastopyöräily (10%)
- Yrttien, kukkien tai koristekasvien keräily (25%)

Tavat liikkua luonnossa monipuolistuvat, esim.

Ensi kertaa mitatut ja samalla suosittu ulkoiluharrastukset

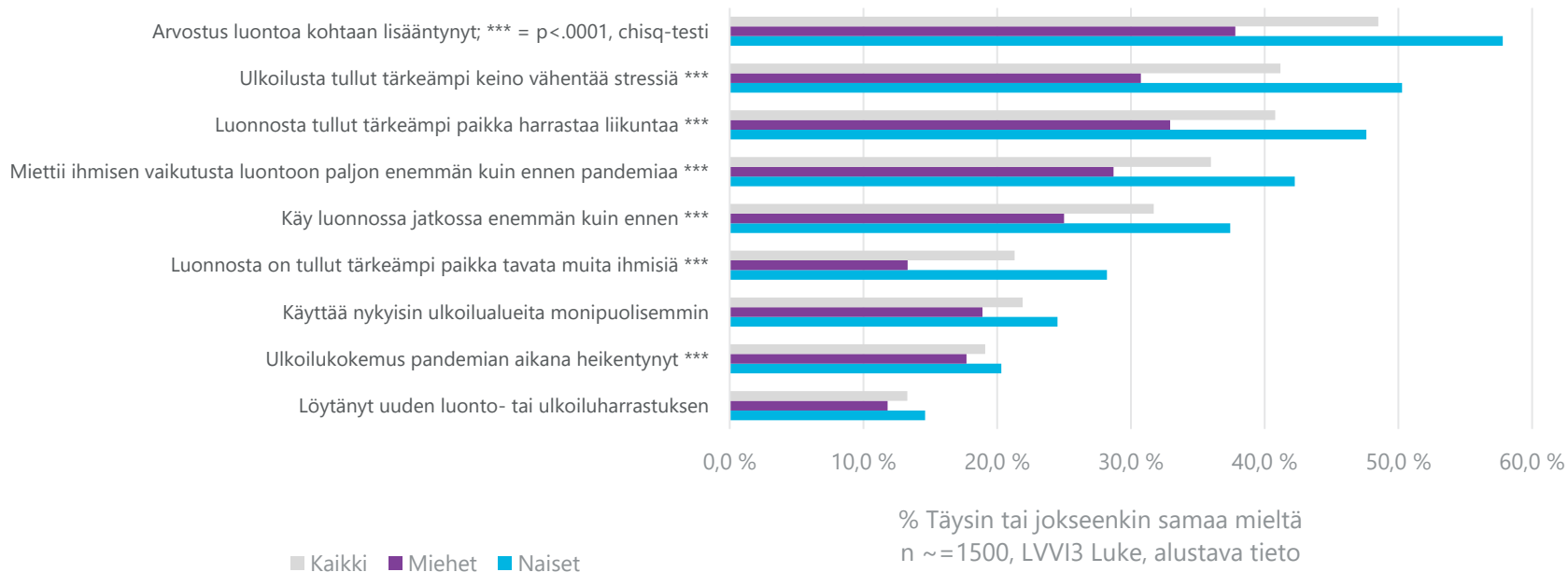
- Polkujuoksu (16%)
- Frisbeegolf (17%)

Kuva: Suomen Latu

Esimerkkejä ulkoilutiedosta III

Koronapandemian vaikutuksia ulkoiluun

Pohdintaa ulkoilutiedoista

Seurantatutkimus

- + Ulkoilun muutos-trendien ymmärtäminen
- + Väestöedustavuus, myös vähän luonnossa liikkuvat
- + Vastauskadon selvitys ja korjaus

Muut tietolähteet

- + Aluekohtaiset ja paikalliset selvitykset ja asukasnäkemykset tärkeitä
- + Nopeus ja reagointikyky
- + Paikkatiedon merkitys

Ulkoilukohteet kartalle

Kyselyssä kannustetaan lisäämään ulkoilukohdetietoa kartalle (viimeisin käyntikerta)

- Osalle vastaajista OK ja merkitseminen helppoa
- Osa valitsee eri syistä ei-karttavaihtoehdon ja sanallisen kuvauksen kohteesta

Yhteenvedo

Tutkitun tiedon merkitys kasvaa:

Viheralueiden käyttötieto, tyytyväisyys palveluihin, palveluiden käyttö

Vaihtoehtoisia polkuja ja ennakointia

Kaupunkien tiivistyminen ja kasvaminen vai etätyö ja monipaikkaisuus?

Ratkaisuja tulevaisuuden kohtaamiseen

Miten turvataan riittävä ja viihtyisä lähiluonto sekä monipuoliset virkistysmahdollisuudet?

Miten digitaaliset palvelut auttavat tässä?

- Tietoa ulkoilukohteista ja -mahdollisuuksista eri ikäisille
- Pelillisuus: tiedot ja taidot, liikunnan lisääminen

Kuva: Erkki Oksanen

Kiitos!